

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a z členov JUDr. Evy Babiakovej, CSc. a JUDr. Aleny Adamcovej v právnej veci navrhovateľky **H. K.**, bytom V. Š. č. 170, proti odporcovi **Obvodnému pozemkovému úradu Prešov**, Námestie mieru 2, Prešov o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. OPÚ 2009/917-3/Ba zo dňa 2.11.2009, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove, č. k. 6Sp/70/09-18 zo dňa 8. marca 2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v v Prešove, č. k. 6Sp/70/09-18 zo dňa 8. marca 2010 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporcu č. OPÚ 2009/917-3/Ba zo dňa 02.novembra 2009 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie. .

Účastníkom náhradu trov konania **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Odporca rozhodnutím č. OPÚ 2009/917-3/Ba zo dňa 2.11.2009 rozhodol, že navrhovateľka nespĺňa podmienky § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva

k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), na navrátenie vlastníctva k pozemkom alebo priznanie práva na náhradu za pozemky v k. ú. V. Š., parcela č. X., pozemkovoknižná zápisnica č. X., druh pozemku roľa vo výmere 3675 m², parcela č. X., pozemkovoknižná zápisnica č. X., druh pozemku roľa vo výmere 1119 m² a parcela č. X., pozemkovoknižná zápisnica č. X., druh pozemku roľa vo výmere 140 m² z dôvodu, že pozemky neprešli na štát alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov uvedených v § 3 zákona. Ďalej rozhodol, že o pozemkoch mpč. parcela č. X. zapísaná v pozemkovoknižnej zápisnici č. X., k.ú. V. Š. a mpč. parcela č. X. zapísaná v pozemkovoknižnej zápisnici č. X., k.ú. V. Š. bude rozhodnuté v ďalšom konaní.

V odôvodnení rozhodnutia odporca uviedol, že navrhovateľka, ktorá si dňa 31. 12. 2004 uplatnila nárok na vrátenie vlastníctva k predmetným pozemkom, preukázala, že je oprávnenou dedičkou po pôvodných vlastníkoch J. M. a B. M., rod. O., ale k prechodu vlastníckeho práva k pozemkom mpč. parcela č. X. zapísanej v pozemkovoknižnej vložke č. X., mpč. X. zapísanej v pozemkovoknižnej vložke č. X. a mpč. č. X. zapísanej v pozemkovoknižnej vložke č. X., k.ú. V. Š. došlo na základe rozhodnutia finančného odboru ONV v Prešove postupom podľa § 4 ods. 3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora (ďalej len „vládneho nariadenia“), ktoré nemožno podradiť ani pod jeden reštitučný titul uvedený v § 3 zákona. Poukázal na článok 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, pričom v § 2 zákona je uvedené, že právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území, a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25.2.1948 do 1.1.1990 spôsobom uvedeným v § 3. V závere uviedol, že navrhovateľka si mohla uplatniť reštitučný nárok na predmetné pozemky podľa zákona č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd.

II.

Vo včas podanom opravnom prostriedku navrhovateľka žiadala, aby súd zrušil rozhodnutie odporcu a vec mu vrátil na nové prejednanie a rozhodnutie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázala na ustanovenie § 3 ods. 1 písm. m) zákona, podľa ktorého oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu

v dôsledku vyvlastnenia bez náhrady. Podľa uznesenia Okresného súdu v Prešove, sp. zn. 10 Nc 478/60 zo dňa 19.7.1961, odd. 10, vo veciach vyvlastnenia pozemkov na žiadosť Krajskej vojenskej správy stavebnej a ubytovacej v Košiciach proti jednotlivým majiteľom pozemkov v k.ú. V. Š., na základe rozhodnutia vydaného výmermi č. Fin.A-K 38/60 Kr. zo dňa 6.12.1960 ONV – odbor finančný v Prešove a odvolacieho konečného rozhodnutia Finančnej komisie ONV č. Fin. 38/II/1961 vyvlastňovacie konanie nadobudlo právoplatnosť s tým, že celková náhrada vyvlastnených pozemkov určená po zvýšení sumou 646 897,20 Kčs bola zložená ako súdny depozit a týkala sa okrem iných nehnuteľností aj vložky č. X. – A. K., rod. M. X., Š. M. L., K. M. X., J. M. X., B. M. X. a vložky č. X. B. M., rod. O. X.. Navrhovateľka namietala, že k splneniu tohto záväzku voči oprávneným osobám do dnešného dňa zo strany povinnej osoby nedošlo.

Krajský súd v Prešove ako súd prvého stupňa podľa § 2501 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) preskúmal napadnuté rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nie je možné vyhovieť, pretože rozhodnutie a postup správneho orgánu bol v medziach odvolacích námietok v súlade so zákonom. Preto rozhodnutie odporcu ako vecne správne potvrdil podľa § 250q ods. 2 O.s.p.

Z obsahu predloženého administratívneho spisu zistil, že u navrhovateľky resp. jej právnych predchodcov nedošlo k vyvlastneniu predmetných nehnuteľností, ale k prechodu vlastníctva podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. o opatreniach týkajúcich sa niektorých vecí užívaných organizáciami socialistického sektora. Spôsob prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na štát alebo inú právnickú osobu podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. § 3 zákona neupravuje, preto sa nemožno stotožniť s námietkou navrhovateľky, že odporca nesprávne vec právne posúdil a o jej nároku nerozhodoval podľa § 3 ods. 1 písm. m) zákona, podľa ktorého oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku vyvlastnenia bez náhrady. Za dôvodnú nepovažoval ani námietku navrhovateľky, že v zmysle uznesenia, sp. zn. 10 Nc 478/60 zo dňa 19.7.1961, oddiel 10, vydaného Okresným súdom v Prešove k splneniu záväzku voči oprávneným osobám do dnešného dňa zo strany povinnej osoby nedošlo. Citoval ustanovenia § 316 a 317 vtedy platného Občianskeho zákonníka, podľa ktorých, ak nemožno záväzok splniť z dôležitého dôvodu, najmä ak je veriteľ neznámy, neprítomný alebo ak je v meškaní, je dlžník alebo ten, kto má zaň plniť, oprávnený uložiť dlhovanú vec do súdnej úschovy, pričom takéto uloženie, ktoré sa stalo podľa práva, oslobodzuje dlžníka od záväzku.

Stotožnil sa s právnym názorom odporcu, že navrhovateľka nespĺňa podmienky uvedené v § 3 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. z dôvodu, že pozemky neprešli na štát alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov ako sú uvedené v § 3 zákona. Navrhovateľka si mohla uplatniť reštitučný nárok na predmetné pozemky podľa zákona č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd, ktorý sa vzťahoval na následky majetkových krívd spôsobených fyzickým a súkromným právnickým osobám odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že ich náhradu účastníkom konania nepriznal a v konaní neúspešnú navrhovateľku zaviazal na zaplatenie súdneho poplatku za konanie o opravnom prostriedku vo výške 33 €.

III.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka včas odvolanie s návrhom, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na nové prejednanie a rozhodnutie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázala na skutočnosť, že ako oprávnená dedička po pôvodných vlastníkoch si uplatnila právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom v zmysle zákona 503/2003 Z.z. z dôvodu uvedeného v § 3 ods. 1 písm. m), pretože vlastníctvo k pozemku prešlo na štát alebo na inú právnickú osobu na základe vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady. V čase vydania uznesenia, sp. zn. 10 Nc 478/60 zo dňa 19.7.1961, ktorým bola náhrada za pozemky zložená ako súdny depozit, sa jej právni predchodcovia zdržiavali na mieste svojho trvalého bydliska a ich pobyt bol známy, preto nebola splnená zákonná podmienka na splnenie záväzku uložením náhrady za vyvlastnené pozemky do súdneho depozitu. Preto má za to, že oprávnene uplatnila právo na navrátenie vlastníctva k pozemkov podľa zákona č. 503/2003 Z.z., a to z dôvodu, uvedeného v § 3 ods. 1 písm. m).

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľky vyjadril prípisom zo dňa 20.04.2010, v ktorom uviedol, že sa stotožňuje s rozsudkom Krajského súdu v Prešove a žiada Najvyšší súd SR, aby tento rozsudok ako vecne správny potvrdil.

IV.

Podľa § 244 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, v znení neskorších predpisov (ďalej v texte len „O. s. p.“) súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 250l ods. 1 O. s. p. sa v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov, postupuje podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku „Rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov“. Pokiaľ v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku s výnimkou § 250a (§ 250l ods. 2 O. s. p.).

Podľa § 250i ods. 1 veta prvá O. s. p. pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutia odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľky uvedenými v opravnom prostriedku a či z takto vymedzeného rozsahu správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 v spojení s § 250s O. s. p.), dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 20.01.2011 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O. s. p.).

Zákon č. 503/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu a vzťahuje sa na pozemky, ktoré tvoria a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria a b) lesný pôdny fond. Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné

vydať, je uplatnenie reštitučného nároku oprávnenou osobou na pozemkovom úrade v zmysle § 5 ods. 1 uvedeného zákona a súčasné preukázanie splnenia zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 1, 2, pričom žiadané nehnuteľnosti museli prejsť v zákonnej dobe od 25.02.1948 do 01.01.1990 na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočností taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3 zákona.

Z obsahu spisu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis odporcu, odvolací súd zistil, že navrhovateľka si uplatnila svoj reštitučný nárok v zákonnej lehote na Obvodnom pozemkovom úrade Prešov, preukázala, že je oprávnenou dedičkou po pôvodných vlastníkoch J. M. a B. M., rod. O. a že k prechodu vlastníckeho práva k žiadaným pozemkom došlo na základe rozhodnutia finančného odboru ONV v Prešove postupom podľa § 4 ods. 3 vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb. Preskúvaným rozhodnutím odporca vyslovil, že nie sú splnené podmienky ustanovené v § 3 reštitučného zákona z dôvodu, že pozemky neprešli na štát alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov taxatívne uvedených v citovanom ustanovení a ich rozšírenie o iné dôvody je neprípustné.

Účelom reštitučných zákonov je zmiernenie majetkových a iných krívd, ku ktorým došlo v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 a ktoré spočívali v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Cieľom reštitučných predpisov je obnoviť oprávneným osobám ich pôvodné vlastnícke vzťahy, prípadne im poskytnúť náhradný pozemok alebo finančnú náhradu.

Podľa dôvodovej správy k návrhu zákona č. 503/2003 Z.z. cieľom predkladaného návrhu zákona bolo umožniť oprávneným osobám, ktoré neuplatnili svoj reštitučný nárok v lehotách podľa predchádzajúcich reštitučných zákonov, aby ho mohli uplatniť v novej jednoročnej lehote. Predmetom úpravy zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom je navrátenie vlastníctva (po splnení zákonom ustanovených podmienok) bez ohľadu na to, či oprávnená osoba mohla svoj nárok uplatniť podľa predchádzajúcich reštitučných zákonov a neurobila tak v zákonom ustanovenej lehote, čím jej nárok podľa predchádzajúcich reštitučných zákonov zanikol. Podľa dôvodovej správy sú reštitučné tituly podľa tohto zákona totožné s reštitučnými titulmi podľa ostatných reštitučných zákonov.

Odporca na potvrdenie správnosti svojho právneho názoru poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Sžo 302/2008, ktorým najvyšší súd v obdobnej právnej veci potvrdil jeho rozhodnutie, že navrhovateľ nespĺňa podmienky podľa § 3 ods. 1 zákona na navrátenie vlastníctva k pozemkom alebo priznanie práva na náhradu za pozemok z dôvodu, že neprešli na štát alebo inú právnickú osobu niektorým zo spôsobov uvedeným v § 3 zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom. Tu však treba poukázať na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 22. júna 2010 č. k. III.ÚS 127/2010-35, ktorým bolo citované rozhodnutie najvyššieho súdu zrušené z dôvodu porušenia základného práva navrhovateľa vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru u ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ústavný súd v tomto náleze vyslovil právny názor, že navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam (za splnenia ostatných podmienok) sa vzťahuje na všetky prípady odňatia vlastníctva, ktoré boli ako reštitučné tituly označené v osobitných predpisoch (reštitučných zákonoch), teda aj v zákone č. 403/1990 Zb., ktorý sa vzťahuje na následky majetkových krívd spôsobených fyzickým osobám a súkromným právnickým osobám odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným a hnutelným veciam podľa vládneho nariadenia č. 15/1959 Zb.

Na základe uvedeného sa preto odvolací súd nemohol stotožniť so záverom súdu prvého stupňa, že v danom prípade postupoval odporca v súlade so zákonom, keď navrhovateľke uplatnený nárok nepriznal z dôvodu, že k prechodu vlastníctva na štát došlo podľa nariadenia č. 15/1959 Zb., ktorý podľa názoru odporcu nie je reštitučným titulom uvedeným v § 3 ods. 1 citovaného zákona a vychádzajúc z tohto nesprávneho právneho názoru potom neskúmal, či je daný reštitučný titul podľa § 3 ods. 1 písm. m) zákona z dôvodov, ktoré uviedla navrhovateľka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd vychádzajúc z vyššie uvedeného dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporcu je predčasné a v rozpore so zákonom. Preto rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 veta prvá a ods. 4 O.s.p. v spojení s ust. § 250i ods. 2 O.s.p.).

O trovách konania súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 250l ods. 2 O.s.p. a s použitím § 224 ods. 2 O.s.p. v nadväznosti na § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že úspešnej navrhovateľke ich náhradu nepriznal, pretože si ju neuplatnila.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku **nie je** prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. januára 2011

JUDr. Zuzana Ďurišová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Mária Kráľová